

บทที่ 5

สรุปผลการวิจัย อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

การวิจัย เรื่อง "การเปรียบเทียบพฤติกรรมการตั้งคำถามทางวาจาของนักศึกษาฝึกสอน คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ โปรแกรมหลักสูตรสองปีครึ่ง กับหลักสูตรสี่ปี ในการสอนวิชาภาษาอังกฤษชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3" สรุปผลได้ดังนี้

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

เพื่อ เปรียบ เทียบพฤติกรรมการตั้งคำถามทางวาจาของนักศึกษาฝึกสอนคณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัย เชียงใหม่ โปรแกรมหลักสูตรสองปีครึ่ง กับหลักสูตรสี่ปีในการสอนวิชาภาษาอังกฤษ ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ประจำภาคปลาย ปีการศึกษา 2532 ในด้านลักษณะคำถาม และทักษะการใช้คำถาม

ตัวอย่างประชากร

ตัวอย่างประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้คือนักศึกษาฝึกสอนชั้นปีที่ 4 โปรแกรมหลักสูตรสองปีครึ่งกับหลักสูตรสี่ปี วิชาเอกภาษาอังกฤษ คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ โดยการสุ่มแบบเฉพาะเจาะจง (Purposive Sampling) เลือกเฉพาะนักศึกษาฝึกสอน ที่ทำการสอนในระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ประจำภาคปลาย ปีการศึกษา 2532 ในจังหวัด เชียงใหม่ โดยแยกเป็นนักศึกษาฝึกสอนโปรแกรมหลักสูตรสองปีครึ่งจำนวน 9 คน และหลักสูตรสี่ปี 8 คน จากโรงเรียน 8 โรงเรียน สำหรับนักศึกษาฝึกสอนโปรแกรมหลักสูตรสองปีครึ่ง ผู้วิจัยสุ่มตัวอย่างประชากรอย่างง่าย โดยสุ่มนักศึกษาฝึกสอนในกลุ่มดังกล่าวออก 1 คน เพื่อใช้เป็นตัวแทนในการทดลองหาค่าความเที่ยงของเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย จึงได้ตัวอย่างประชากรสำหรับนักศึกษาฝึกสอนกลุ่มแรก 8 คน ส่วนนักศึกษาฝึกสอนโปรแกรมหลักสูตรสี่ปีซึ่งมีอยู่ทั้งหมด 8 คน ใช้ตัวอย่างประชากรทั้งหมด 8 คน รวมตัวอย่างประชากรสำหรับงานวิจัยนี้ทั้งสิ้น 16 คน จาก 8 โรงเรียน อนึ่งการที่ผู้วิจัยเลือกระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ในการศึกษาครั้งนี้ เพราะเหตุว่าผู้เรียนในระดับดังกล่าวอยู่ในขั้นสูงสุดของระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น ย่อม

จะแสดงพฤติกรรมโต้ตอบทางวาจาโดยใช้ภาษาเป้าหมายได้ชัดเจนกว่าผู้เรียนในระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนต้นในชั้นอื่น ๆ

วิธีดำเนินการวิจัย

ผู้วิจัยสร้างแบบสังเกตพฤติกรรมการตั้งคำถามทางวาจา ซึ่งประกอบด้วยลักษณะคำถามและทักษะการใช้คำถาม สำหรับลักษณะคำถามผู้วิจัยได้กำหนดประเภทของคำถามตามข้อเสนอแนะของ เจ บี ฮีตัน (J.B. Heaton) ส่วนทักษะการใช้คำถามผู้วิจัยรวบรวมจากหนังสือ วารสาร และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง พร้อมทั้งศึกษาทักษะการใช้คำถามที่ปรากฏในท้องเรียนจากเทปบันทึกภาพการสอนของนักศึกษาฝึกสอนวิชาภาษาอังกฤษ คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย จำนวน 2 คน ผู้วิจัยนำแบบสังเกตพฤติกรรมการตั้งคำถามทางวาจา ตลอดจนคู่มือการสังเกต ซึ่งผ่านการตรวจสอบความตรงทางด้านเนื้อหา(Content Validity) จากผู้ทรงคุณวุฒิทั้ง 5 ท่าน และผ่านการทดลองใช้กับนักศึกษาฝึกสอนที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่างประชากร 1 คน ซึ่งไม่พบปัญหาใด ๆ แล้ว ไปให้ผู้ช่วยวิจัยศึกษารายละเอียด และทำความเข้าใจ ผู้วิจัยและผู้ช่วยวิจัยศึกษาจัดประเภทของลักษณะคำถามต่าง ๆ จากแบบเรียน จนมีความเห็นตรงกันแล้ว จากนั้นผู้วิจัยทั้งสองได้ศึกษาวิเคราะห์ประเภทลักษณะคำถามและทักษะการใช้คำถามจากเทปบันทึกเสียงการสอนจนมีความเห็นสอดคล้องกัน ผู้วิจัยทั้งสองจึงได้นำแบบสังเกตพฤติกรรมการตั้งคำถามทางวาจาไปทดลองใช้กับนักศึกษาฝึกสอนที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่างประชากร 1 คน ซึ่งมีคุณสมบัติคล้ายคลึงกับตัวอย่างประชากร ผู้สังเกตแต่ละคนบันทึกพฤติกรรมการตั้งคำถามทางวาจาจากการสอนจริง และจากเทปบันทึกเสียง ลงในแบบสังเกต โดยมีได้ปรึกษากัน จากนั้นนำผลที่ได้มาหาค่าความเที่ยงโดยใช้วิธีการคำนวณของสกอต (Scott Formular) ระหว่างการสังเกต 4 ครั้ง ของผู้วิจัย และผู้ช่วยวิจัยได้ค่าความเที่ยงดังนี้ .89, .86, .87 และ .93 คิดเป็นค่าความเที่ยงโดยเฉลี่ยของการสังเกต 4 ครั้ง เท่ากับ .88 และหาค่าความเที่ยงระหว่างการสังเกต 2 ครั้ง ของผู้วิจัยเองได้ค่าความเที่ยง เท่ากับ .87 ซึ่งนับว่าเป็นค่าสูงพอที่จะแสดงให้เห็นความเที่ยงของการสังเกตระหว่างผู้วิจัยและผู้ช่วยวิจัย และผู้วิจัยเอง

ผู้วิจัยเก็บข้อมูลด้วยตนเอง โดยนำแบบสังเกตพฤติกรรมการตั้งคำถามทางวาจา และเทปบันทึกเสียง ไปสังเกตพฤติกรรมการตั้งคำถามทางวาจาของกลุ่มตัวอย่างประชากร 16 คน

คนละ 6 ครั้ง ครั้งละ 50 นาที รวมการสังเกตทั้งหมด 96 ครั้ง ผู้วิจัยเก็บข้อมูลสัปดาห์ละ 1 ครั้ง ต่อนักศึกษาฝึกสอน 1 คน ในขณะเดียวกัน ผู้วิจัยได้ศึกษาภูมิหลังของกลุ่มตัวอย่าง ประชากรโดยการสัมภาษณ์ จากนั้นนำข้อมูลที่ได้มาวิเคราะห์ ซึ่งแบ่งออกเป็น 3 ตอนคือ

ตอนที่ 1 การวิเคราะห์สถานภาพของกลุ่มตัวอย่างประชากร อันได้แก่ เพศ อายุ วุฒิการศึกษาสูงสุดก่อนเข้าศึกษา อาชีพผู้ปกครอง และรายได้ของผู้ปกครองต่อเดือน สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ คือ ค่าร้อยละ ผู้วิจัยนำเสนอข้อมูลในรูปตารางประกอบความเรียง

ตอนที่ 2 การวิเคราะห์การเปรียบเทียบค่ามัธยิม เลขคณิตของพฤติกรรมการตั้งคำถามทางวาจาของนักศึกษาฝึกสอนโปรแกรมหลักสูตรสองปีครึ่ง และหลักสูตรสี่ปี สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ คือ ค่ามัธยิม เลขคณิต ($\bar{X}$) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) และการทดสอบค่าที (t-test) ผู้วิจัยนำเสนอข้อมูลในรูปตารางประกอบความเรียง

ตอนที่ 3 การวิเคราะห์พฤติกรรมอื่น ๆ ซึ่งนักศึกษาฝึกสอนไม่แสดงออกด้วยวาจาที่ใช้ประกอบการถาม ผู้วิจัยได้รวบรวมพฤติกรรมต่าง ๆ ที่ไม่แสดงออกด้วยวาจาที่นักศึกษาฝึกสอน โปรแกรมหลักสูตรสองปีครึ่ง และหลักสูตรสี่ปีใช้ประกอบการถาม ซึ่งปรากฏและสามารถสังเกตได้อย่างชัดเจน จากการบันทึก และนำเสนอข้อมูลในรูปความเรียง

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลสรุปผลได้ดังนี้

1. สถานภาพของนักศึกษาฝึกสอน นักศึกษาฝึกสอนโปรแกรมหลักสูตรสองปีครึ่งส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง มีอายุระหว่าง 20-25 ปี ได้รับวุฒิสูงสุดก่อนเข้าสถาบันคือ อนุปริญญาศิลปศาสตร (อศ.) ผู้ปกครองส่วนใหญ่เป็นผู้ประกอบการอาชีพอิสระส่วนตัว มีรายได้ต่อเดือนอยู่ระหว่าง 3,100-5,000 บาท และนักศึกษาฝึกสอนโปรแกรมหลักสูตรสี่ปี โดยทั้งหมดเป็นเพศหญิงมีอายุระหว่าง 20-25 ปี ได้รับวุฒิสูงสุดก่อนเข้าสถาบันคือ ประโยคมัธยมศึกษาตอนปลาย (ม.6) ผู้ปกครองส่วนใหญ่เป็นผู้ประกอบการอาชีพอิสระส่วนตัวมีรายได้ต่อเดือนอยู่ระหว่าง 3,100-5,000 บาท

2. การเปรียบเทียบค่ามัธยิม เลขคณิตของพฤติกรรมการตั้งคำถามทางวาจาของนักศึกษาฝึกสอนโปรแกรมหลักสูตรสองปีครึ่งกับหลักสูตรสี่ปี มีรายละเอียดดังนี้

2.1 ด้านลักษณะคำถาม

ใน 1 คาบเฉลี่ย นักศึกษาฝึกสอนโปรแกรมหลักสูตรสองปีครึ่งกับหลักสูตรสี่ปี ถามคำถามประเภทความจำมากที่สุด รองลงมาคือคำถามประเภทความเข้าใจ คำถามที่นักศึกษาฝึกสอนโปรแกรมหลักสูตรสองปีครึ่งใช้น้อยที่สุดคือ คำถามประเภทการประเมินค่า สำหรับนักศึกษาฝึกสอนโปรแกรมหลักสูตรสี่ปี ใช้น้อยที่สุดคือ คำถามประเภทการสร้างสรรค์น้อยที่สุด

เมื่อเปรียบเทียบลักษณะคำถามของนักศึกษาฝึกสอนโปรแกรมหลักสูตรสองปีครึ่งกับหลักสูตรสี่ปี พบว่า ปริมาณการใช้คำถามทั้ง 5 ประเภท อันได้แก่ คำถามประเภทความจำ คำถามประเภทความเข้าใจ คำถามประเภทการนำไปใช้ คำถามประเภทการสร้างสรรค์ และคำถามประเภทการประเมินค่า ไม่แตกต่างกันที่ระดับความมีนัยสำคัญ 0.05 ซึ่งไม่ตรงตามสมมติฐานของการวิจัยที่ตั้งไว้

2.2 ด้านทักษะการใช้คำถาม

ใน 1 คาบเฉลี่ย พบว่า ทักษะการใช้คำถามที่นักศึกษาฝึกสอนโปรแกรมหลักสูตรสองปีครึ่ง และหลักสูตรสี่ปีใช้มากที่สุดคือ การถามคำถามให้นักเรียนตอบพร้อมกันทั้งชั้น รองลงมาคือ การทวนคำตอบของนักเรียนและทักษะการใช้คำถามที่นักศึกษาฝึกสอนทั้งสองโปรแกรมใช้น้อยที่สุดคือ การเปิดโอกาสให้นักเรียนตอบคำถามใหม่

เมื่อเปรียบเทียบทักษะการใช้คำถามของนักศึกษาฝึกสอนโปรแกรมหลักสูตรสองปีครึ่งกับหลักสูตรสี่ปี พบว่า ปริมาณการใช้ทักษะการใช้คำถามแต่ละประเภท โดยส่วนรวม ซึ่งได้แก่การเรียกชื่อนักเรียนหลังตั้งคำถาม การถามคำถามให้นักเรียนตอบพร้อมกันทั้งชั้น การถามแล้วเว้นระยะให้นักเรียนตอบคำถาม การทวนคำถาม การทวนคำถามตนเอง การแนะแนวทางหรือคำตอบทันที การเปิดโอกาสให้นักเรียนหลายคนตอบคำถามเดียวกัน การตอบคำถามตนเอง การเปิดโอกาสให้นักเรียนตอบคำถามใหม่ การชมเชยนักเรียนเมื่อตอบคำถามได้ การทวนคำตอบของนักเรียนอย่างลอย ๆ และการแก้ไขคำตอบนักเรียน ไม่แตกต่างกันที่ระดับความมีนัยสำคัญ 0.05 ซึ่งไม่ตรงตามสมมติฐานของการวิจัยที่ตั้งไว้ ยกเว้นทักษะการใช้คำถามประเภทการเรียกชื่อนักเรียนก่อนตั้งคำถาม พบว่านักศึกษาฝึกสอนทั้งสองโปรแกรมใช้ทักษะการใช้คำถามดังกล่าวในปริมาณที่แตกต่างกันที่ระดับความมีนัยสำคัญ 0.05 ซึ่งตรงตามสมมติฐานของการวิจัยที่ตั้งไว้

3. พฤติกรรมอื่น ๆ ซึ่งนักศึกษาฝึกสอนไม่แสดงออกด้วยวาจาที่ใช้ประกอบการถาม

จากการรวบรวมพฤติกรรมที่ไม่แสดงออกด้วยวาจาซึ่งนักศึกษาฝึกสอนโปรแกรมหลักสูตรสองปีครึ่งกับหลักสูตรสี่ปีใช้ประกอบการถามที่ปรากฏ และสามารถสังเกตได้อย่างชัดเจนจากการจดบันทึกนั้น พบว่านักศึกษาฝึกสอนทั้งสองโปรแกรมโดยส่วนรวมใช้พฤติกรรมที่ไม่แสดงออกด้วยวาจาประกอบการถามที่คล้ายคลึงกัน ซึ่งสามารถสรุปได้ดังนี้คือ การกวาดสายตาขณะที่ถามทั้งชั้นเรียน การยิ้มหรือพยักหน้าเมื่อนักเรียนตอบคำถามถูกต้อง การขมวดคิ้วหรือขกสีหน้าเมื่อนักเรียนตอบคำถามไม่ถูกต้อง และการขู่นิ้วมือแสดงความพอใจในคำตอบของผู้เรียน เป็นต้น

อภิปรายผล

จากผลการวิจัยดังกล่าว มีประเด็นสำคัญที่อาจจะนำมาอภิปรายได้ดังนี้

1. จากผลการวิจัยเกี่ยวกับการเปรียบเทียบพฤติกรรมการตั้งคำถามทางวาจาของนักศึกษาฝึกสอนโปรแกรมหลักสูตรสองปีครึ่งกับหลักสูตรสี่ปี ที่พบว่า

1.1 พฤติกรรมการตั้งคำถามทางวาจาในด้านลักษณะคำถามทุกประเภทของนักศึกษาฝึกสอนทั้งสองโปรแกรม ไม่แตกต่างกันที่ระดับความมีนัยสำคัญ 0.05 ซึ่งไม่เป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้นั้น อาจสืบเนื่องมาจากสาเหตุหลายประการด้วยกันคือ

ประการที่หนึ่ง นักศึกษาฝึกสอนทั้งสองโปรแกรมมีประสบการณ์การสอนไม่แตกต่างกัน กล่าวคือ นักศึกษาฝึกสอนโดยส่วนรวมไม่ได้ผ่านการฝึกประสบการณ์ทางการสอนก่อนการฝึกสอนในโรงเรียน ส่วนในงานวิจัยของประนอม เศษชัย (2518 : 79) ที่พบว่านักศึกษาฝึกสอนโปรแกรมหลักสูตรสองปีครึ่งและหลักสูตรสี่ปี มีปัญหาการฝึกสอนแตกต่างกันนั้น เนื่องมาจากนักศึกษาฝึกสอนทั้งสองโปรแกรมมีประสบการณ์การสอนแตกต่างกัน

ประการที่สอง นักศึกษาฝึกสอนทั้งสองโปรแกรมโดยส่วนรวมมี เพศ ระดับอายุและสถานภาพทาง เศรษฐกิจไม่แตกต่างกัน ย่อมจะทำให้พฤติกรรมการสอนไม่แตกต่างกันด้วยซึ่งเรื่องนี้สนับสนุนผลงานวิจัยของ กรัณย์ เสงพานิช (2528 : 100-103) ที่ได้ข้อค้นพบว่า เพศ ระดับอายุ และสถานภาพทาง เศรษฐกิจ เป็นตัวแปรที่มีอิทธิพลต่อพฤติกรรมการสอนโดยเฉพาะอย่างยิ่งด้านเทคนิคการสอน

ประการที่สาม จากการสังเกตของผู้วิจัย พบว่า นักศึกษาฝึกสอนทั้งสอง โปรแกรมส่วนใหญ่ใช้คำถามที่กำหนดไว้ในแบบเรียนวิชาภาษาอังกฤษ และคู่มือครูเป็นหลักในการตั้งคำถาม ซึ่งเรื่องนี้คล้ายคลึงกับผลงานวิจัยของ เซอร์ลี สปริงเกอร์ แมคกริล (Shirley Springer Mcgreal 1977 : 58) ที่ค้นพบว่า ครูสอนภาษาอังกฤษจะใช้คำถามที่ผู้แต่งแบบเรียนเป็นผู้กำหนด

เมื่อพิจารณาในรายชื่อของพฤติกรรมการตั้งคำถามทางวาจาของนักศึกษาฝึกสอน ในด้านลักษณะคำถาม ที่พบว่านักศึกษาฝึกสอนโปรแกรมหลักสูตรสองปีครึ่งกับหลักสูตรสี่ปี ถามคำถามระดับต่ำประเภทความจำมากที่สุดนั้น สอดคล้องกับผลงานวิจัยของ อรวรรณ เลิศสังข์ (2524 : 82) สุชาดา แจ่มจันทร์ (2525 : ก-ข) กัลยา เขียวขำ (2525 : 73-75) อัจฉรา สุวรรณนิธย์ (2527 : ง-ฉ) ยัง ชินใจ (Young Chin Jo 1977 : 2522-2523-A) และ ลิม เซว โยค (Lim Seow Yoke 1982 : 70-71) ที่ค้นพบว่า ครูใช้คำถามประเภทความรู้ความจำ มากที่สุด จากผลการวิจัยดังกล่าว แสดงให้เห็นว่าในการเรียนการสอนภาษาอังกฤษ ผู้สอนยังคงเน้นความสำคัญของเนื้อหาวิชาที่เกี่ยวกับภาษามากกว่าการใช้ภาษา เพื่อก่อให้เกิดการพัฒนาความคิด ในระหว่างการสนทนา อภิปราย และนำไปสู่การสื่อสารอย่างแท้จริงในห้องเรียนภาษา การที่ครูผู้สอนถามคำถามประเภทความจำมากนั้น ดักลาส บาร์เนส (Douglas Barnes 1969 : 22) ให้เหตุผลว่า เป็นเพราะครูส่วนใหญ่ โดยเฉพาะครูสอนวิชาด้านศิลปศาสตร์ (Arts Subjects) ได้เน้นการนำเสนอข้อมูลมากกว่าการฝึกให้ผู้เรียนคิด นอกจากนี้ เอ็น ฟรอสต์ และ อาร์ เอ ฮอล (N. Frust, and R.A. Hall อ้างถึงในอัจฉรา สุวรรณนิธย์ 2527 : 110) ได้ให้เหตุผลสนับสนุนว่า เนื่องจากครูยังขาดความเข้าใจในรูปแบบการวัด การจำแนกคำถามในการวางแผนการสอน และคุณค่าของคำถามแต่ละประเภทที่มีต่อการเรียนรู้ และกระบวนการคิดของผู้เรียน

จากการสังเกตของผู้วิจัยเกี่ยวกับการเรียนการสอนในชั้นเรียน มีความเห็นว่าการที่นักศึกษาฝึกสอนใช้คำถามประเภทความจำสูงมาก อาจสืบเนื่องมาจากสาเหตุที่เป็นไปได้หลายประการคือ

ประการที่หนึ่ง นักศึกษาฝึกสอนยึดหนังสือเรียนและคู่มือครูเป็นหลักในการสอน และมักจะใช้คำถามที่ปรากฏในสื่อการสอนดังกล่าวในการตั้งคำถาม เท่าที่ปรากฏโดยทั่วไป คำถามที่พบในหนังสือแบบเรียนภาษาอังกฤษและคู่มือครูส่วนใหญ่ เป็นคำถามที่วัดเกี่ยวกับข้อมูล

ที่ปรากฏอยู่ซึ่งจัดอยู่ในลักษณะคำถามประเภทความจำเกือบทั้งสิ้น

ประการที่สอง นักศึกษาฝึกสอนได้เน้นความรู้ ความสามารถเกี่ยวกับกฎเกณฑ์ทางภาษา(Linguistic Competence) ซึ่งเป็นองค์ประกอบของความรู้เบื้องต้นของผู้เรียน เพื่อนำไปสู่ความรู้ความสามารถในการใช้ภาษาในการสื่อสารในชั้นเรียน เกี่ยวกับเรื่องนี้ บาร์บารา เอช ริง(Barbara H. Wing 1987 : 166) ได้แสดงความคิดเห็นว่า แม้ว่าครูผู้สอนจะสอนภาษาตามแนวการสอนเพื่อการสื่อสารก็ตาม การเน้นความรู้เกี่ยวกับกฎเกณฑ์ทางภาษาให้แก่ผู้เรียนที่มีประสบการณ์การใช้ภาษาน้อย มิได้เป็นสิ่งแปลกสำหรับครูผู้สอนที่จะกระทำ จากการสังเกตชั้นการสอนของนักศึกษาฝึกสอน อันได้แก่ ชั้นนำเข้าสู่บทเรียน ชั้นให้ตัวอย่าง ชั้นสรุป และชั้นฝึกและปฏิบัตินั้น คำถามที่ครูใช้ในการสอนทักษะใดทักษะหนึ่งของทักษะภาษาทั้ง 4 (ฟัง พูด อ่าน และเขียน) โดยส่วนใหญ่ จะปรากฏในชั้นนำเข้าสู่บทเรียน และชั้นสรุป ชั้นการสอนดังกล่าวเป็นช่วงที่ครูผู้สอนนำเสนอข้อมูลเกี่ยวกับภาษา ซึ่งได้แก่ เสียง ศัพท์ และโครงสร้างประโยค โดยที่ครูผู้สอนจะเป็นผู้ดำเนินการเรียนการสอนในลักษณะให้ความรู้แก่ผู้เรียน โดยจะเน้นกฎเกณฑ์ของโครงสร้างประโยคภาษา และความหมายของคำศัพท์ ดังนั้น คำถามที่ครูใช้จึงเป็นคำถามที่ต้องการจะวัดความสามารถของผู้เรียนในการระลึกหรือจำในสิ่งที่เรียนเป็นส่วนใหญ่

ประการที่สาม จากการสังเกตการสอนในชั้นเรียน โดยเฉพาะการสอนทักษะอ่าน พบว่าเมื่อนักศึกษาฝึกสอนถามคำถามประเภทความจำ ผู้เรียนมักจะตอบคำถามได้เป็นส่วนใหญ่ ทั้งนี้อาจเป็นเพราะผู้เรียนสามารถหาคำตอบได้เลยจากเรื่องที่อ่าน หรือข้อมูลที่ปรากฏอยู่นอกจากนี้โครงสร้างของประโยคคำตอบของคำถามประเภทดังกล่าวไม่ซับซ้อน ผู้เรียนไม่ต้องใช้เวลามากนักในการเรียบเรียงคำตอบต่าง ๆ เข้าเป็นประโยค ด้วยเหตุนี้ครูผู้สอนจึงนิยมใช้คำถามประเภทความจำมากกว่าคำถามประเภทอื่น ๆ ในการเรียนการสอน

สำหรับข้อค้นพบจากการพิจารณาวิจัยข้อในด้านลักษณะคำถาม อีกประเด็นหนึ่งที่ว่านักศึกษาฝึกสอนถามคำถามระดับสูงน้อยที่สุด กล่าวคือ นักศึกษาฝึกสอนโปรแกรมหลักสูตรสองปีครึ่งถามคำถามระดับสูงประเภทการประเมินค่าน้อยที่สุด ซึ่งสอดคล้องกับผลงานวิจัยของสุชาติ แจ่มจันทร์ (2525 : ก-ข) ที่พบว่าครูใช้คำถามประเภทประเมินค่าน้อยที่สุดเช่นกัน และนักศึกษาฝึกสอนโปรแกรมหลักสูตรสี่ปีใช้คำถามระดับสูงประเภทการสร้างสรรคน้อยที่สุด ซึ่งใกล้เคียงกับผลการวิจัยของ กัลยา เขียวขำ (2525 : 73-75) ที่พบว่า ครูใช้

คำถามประเภทการสังเคราะห์น้อยที่สุด จากข้อค้นพบในการวิจัย แสดงให้เห็นว่าในการเรียนการสอนวิชาภาษาอังกฤษ นักศึกษาฝึกสอนทั้งสองโปรแกรมใช้คำถามระดับสูงน้อยมากในจำนวนคำถามทั้งหมด ทั้งนี้ผู้วิจัยคิดว่า อาจเป็นเพราะ

ประการที่หนึ่ง นักศึกษาฝึกสอนขาดการฝึกฝนวิธีการใช้คำถามประเภทต่าง ๆ โดยเฉพาะอย่างยิ่งคำถามระดับสูงนั้น ผู้ถามต้องมีความชำนาญ จึงจะสามารถตั้งคำถามได้ ซึ่งเรื่องนี้ได้สนับสนุนผลงานวิจัยของ โรจณี จะโนภาษ และคณะ (2522 : 57) แมรีโล แคนโตนิโอ ริชาร์ดส์ (Marylou Dantonio Richards 1981 : 2631-A) และพัชรา ดาวิงษ์ (Pachara Davivongse 1985 : 2055-A) ที่ค้นพบและได้ผลสอดคล้องกันว่า ครูผู้สอนส่วนใหญ่ที่มีทักษะถามคำถามระดับต่ำในห้องเรียน จะมีพฤติกรรมการถามเปลี่ยนไป กล่าวคือ จะใช้คำถามระดับสูงมากขึ้น หลังจากได้รับการฝึกอบรมในด้านการใช้คำถาม

ประการที่สอง จากการสังเกตการเรียนการสอนในห้องเรียน พบว่าเมื่อนักศึกษาฝึกสอนถามคำถามระดับสูง อันได้แก่ คำถามประเภทการสร้างสรรค์ และการประเมินค่า ผู้เรียนมักจะตอบคำถามไม่ได้ หรือต้องใช้เวลานานมากในการตอบคำถาม ทั้งนี้อาจเป็นเพราะผู้เรียนต้องใช้เวลาคิดคำตอบเป็นภาษาไทยก่อน ต่อจากนั้นก็พยายามคิดหาคำศัพท์ และนำมาผูกเรียงเป็นประโยคภาษาอังกฤษ ครั้นจุดนี้ผู้สอนจึงต้องแนะแนวทางโดยตลอด การที่ผู้เรียนคิดคำตอบเป็นภาษาไทยก่อนนั้นเป็นสิ่งที่หลีกเลี่ยงไม่ได้ ดังที่ เอ็ม บี คาгут (M.B. Dagut อ้างถึงในรัชนี้โรจน์ กุลธำรง 2529 : 22) ได้กล่าวว่า "เป็นเพราะผู้เรียนเมื่อเป็นเด็กนั้น เขาเริ่มรู้จักความเป็นไปต่างๆ ในโลก ได้เรียนรู้สิ่งต่าง ๆ โดยใช้ภาษาที่หนึ่งเป็นสื่อ" ดังนั้นเมื่อใดที่ผู้เรียนภาษาอังกฤษที่เป็นคนไทยจะพูดภาษาอังกฤษจะต้องคิดเป็นภาษาไทยก่อนเสมอ เพราะกระบวนการคิดในสมองใช้ภาษาไทยเป็นสื่อ การจะแยกความคิดออกจากภาษานั้นกระทำได้ยาก ด้วยเหตุนี้ นักศึกษาฝึกสอนจึงใช้คำถามระดับสูงน้อยมาก เพราะต้องใช้เวลาในการรอคอยคำตอบจากผู้เรียน และเกรงว่าจะสอนไม่ทันตามแผนการสอนรายคาบที่กำหนดไว้

1.2 พฤติกรรมการตั้งคำถามทางวาจาในด้านทักษะการใช้คำถามของ

นักศึกษาฝึกสอนทั้งสองโปรแกรมโดยส่วนรวม ไม่แตกต่างกันที่ระดับความมีนัยสำคัญ 0.05 ซึ่งไม่เป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้นั้นอาจเป็นเพราะว่านักศึกษาฝึกสอนทั้งสองโปรแกรมมีสถานภาพทางสังคม และเศรษฐกิจไม่แตกต่างกัน นอกจากนี้ นักศึกษาฝึกสอนทั้งสองกลุ่มดังกล่าวไม่ได้รับการฝึกทักษะการใช้คำถามมาก่อน

เมื่อพิจารณารายชื่อของพฤติกรรมการตั้งคำถามทางวาจาในด้านทักษะการใช้คำถาม ที่พบว่านักศึกษาฝึกสอนโปรแกรมหลักสูตรสองปีครึ่งกับหลักสูตรสี่ปีใช้ทักษะการใช้คำถามประเภทการเรียกชื่อนักเรียนก่อนตั้งคำถามในปริมาณที่แตกต่างกันที่ระดับความมีนัยสำคัญ 0.05 กล่าวคือ นักศึกษาฝึกสอนโปรแกรมหลักสูตรสี่ปี เรียกชื่อนักเรียนก่อนตั้งคำถามบ่อยมากกว่า นักศึกษาฝึกสอนโปรแกรมหลักสูตรสองปีครึ่ง ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐานนั้น ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่าจากการสังเกตการเรียนการสอนในห้องเรียนของนักศึกษาฝึกสอนโปรแกรมหลักสูตรสี่ปี พบว่านักเรียนมักจะคุยกันไม่ตั้งใจเรียนในขณะที่ครูกำลังสอน ดังนั้นนักศึกษากลุ่มนี้อาจมีความเห็นว่าการเรียกชื่อก่อนจึงถามคำถามนั้น เป็นวิธีการอันหนึ่งที่ใช้ควบคุมการเกิดปัญหาทางวินัยในชั้นเรียน อย่างไรก็ตาม ทักษะการใช้คำถามดังกล่าวครูไม่ควรจะนำมาปฏิบัติบ่อยนัก เพราะทำให้ผู้เรียนคนอื่น ๆ ไม่คิดหรือสนใจที่จะตอบคำถามของครู (จันทร์เพ็ญ เชื้อพานิช 2524 : 57)

สำหรับข้อค้นพบจากการพิจารณารายชื่อที่ว่า นักศึกษาฝึกสอนโปรแกรมหลักสูตรสองปีครึ่งกับหลักสูตรสี่ปี ใช้ทักษะการใช้คำถามประเภทการถามคำถามให้นักเรียนตอบพร้อมกันทั้งชั้นมากที่สุดนั้นสอดคล้องกับผลงานวิจัยของ สุชาดา แจ่มจันทร์ (2525 : 68) ที่พบว่าครูถามคำถามให้นักเรียนตอบพร้อมกันทั้งชั้น เช่นเดียวกัน นอกจากนี้ยังคล้ายคลึงกับผลงานวิจัยของ สุภาพร พรพิบูลย์ (2520 : 59) ที่พบว่า พฤติกรรมทางวาจาที่นักเรียนแสดงออกมากที่สุดคือ การพูดพร้อมกันทั้งชั้น การถามให้นักเรียนตอบพร้อมกันทั้งชั้นถือว่าเป็นทักษะการใช้คำถามที่ครูผู้สอนไม่ควรใช้บ่อยมากนัก เพราะไม่ได้ฝึกมารยาทในการพูด และการฟังความคิดเห็นของผู้อื่น (อรจิต ภูแพ 2529 : 39) และจะนำไปสู่ปัญหาในเรื่องระเบียบชั้นเรียน และไม่กระตุ้นความรับผิดชอบของผู้เรียนในการตอบคำถามที่ถูกตั้ง (J.B. Heaton 1981 : 36) การที่นักศึกษาฝึกสอนใช้ทักษะการใช้คำถามดังกล่าวในปริมาณที่มากนั้นอาจเป็นเพราะผู้เรียนขาดความมั่นใจในการตอบคำถามด้วยตนเอง จากการสังเกต พบว่า เมื่อครูตั้งคำถามจบ นักเรียนจะตอบพร้อมกันทันที แต่ถ้าหากครูเรียกนักเรียนตอบเป็นรายบุคคล นักเรียนส่วนใหญ่จะนั่งเงิบหรือไม่กล้าพูด สาเหตุอีกประการหนึ่งคือครูผู้สอนต้องรีบสอนให้จบบทเรียนโดยเร็ว เพราะช่วงเวลาที่ผู้วิจัยเข้าไปสังเกตนั้น โรงเรียนส่วนใหญ่จัดกิจกรรมพิเศษต่าง ๆ จึงทำให้ครูผู้สอนเร่งสอนเนื้อหาให้ทันตามกำหนด

สำหรับทักษะการใช้คำถามที่นักศึกษาฝึกสอนโปรแกรมหลักสูตรสองปีครึ่งและหลักสูตรสี่ปีใช้น้อยที่สุดคือ การเปิดโอกาสให้นักเรียนตอบคำถามใหม่ อาจสืบเนื่องมาจากผู้สอน

มักตอบคำถามเอง เมื่อนักเรียนตอบคำถามไม่ได้ หรือตอบคำถามผิด แทนการปรับคำถามให้ง่าย และชัดเจนมากขึ้น แล้วให้ผู้เรียนได้ตอบคำถามนั้นอีกครั้งหนึ่ง การเปิดโอกาสให้นักเรียนตอบคำถามใหม่ เป็นสิ่งที่ครูควรจะทำเป็นประจำ ดังที่ สุทิน บุญชูวงศ์ (2531 : 104) และ อรจิต ภูแพ (2529 : 40) ได้ให้เหตุผลสอดคล้องกันว่า เป็นการเปิดโอกาสให้นักเรียนได้คิดใหม่ซึ่งพวกเขาอาจจะคิดออกในทีหลัง นอกจากนี้ยังเป็นการเสริมกำลังใจอีกด้วย

2. จากการศึกษาพฤติกรรมที่ไม่แสดงออกด้วยวาจาที่นักศึกษาฝึกสอนโปรแกรมหลักสูตรสองปีครึ่งกับหลักสูตรสี่ปีที่ใช้ประกอบการถามที่พบว่านักศึกษาฝึกสอนทั้งสองโปรแกรมโดยส่วนรวม แสดงพฤติกรรมดังกล่าวที่คล้ายคลึงกัน ซึ่งได้แก่ การกวาดสายตาระหว่างที่ตั้งคำถาม การยิ้มหรือพยักหน้า เมื่อนักเรียนตอบคำถามถูกต้อง การขมวดคิ้วหรือซิกสีหน้า เมื่อนักเรียนตอบคำถามไม่ถูกต้อง และการชูนิ้วมือ แสดงความพอใจในคำตอบของผู้เรียนนั้น อาจเป็นเพราะนักศึกษาทั้งสองโปรแกรมมี เพศ และ ระดับอายุที่ไม่แตกต่างกัน และพฤติกรรมเหล่านั้นเป็นการกระทำที่นักศึกษาฝึกสอนมักจะปฏิบัติอย่างสม่ำเสมอในชีวิตประจำวัน การใช้ท่าทางแทนการพูดประกอบการถาม ถือว่าเป็นสิ่งที่ครูควรปฏิบัติ เพราะจะเสริมบรรยากาศของการถามให้รัดกุมยิ่งขึ้น (อรจิต ภูแพ 2529 : 43)

ข้อเสนอแนะ

จากผลการวิจัยเกี่ยวกับการเปรียบเทียบพฤติกรรมการตั้งคำถามทางวาจาของนักศึกษาฝึกสอนคณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ โปรแกรมหลักสูตรสองปีครึ่งกับหลักสูตรสี่ปี ในการสอนวิชาภาษาอังกฤษชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะดังต่อไปนี้

1. ข้อเสนอแนะสำหรับผู้บริหาร

1.1 ควรปรับปรุงเนื้อหาวิชาในกระบวนวิชา ศ.ม.450 : วิธีสอนภาษาอังกฤษในระดับมัธยมศึกษา (ED.SEC. 450 : Teaching of English in Secondary School) โดยให้มีการสอนและฝึกเกี่ยวกับพฤติกรรมการตั้งคำถามทางวาจาในการเรียนการสอนวิชาภาษาอังกฤษ เพื่อเตรียมพร้อมนักศึกษาให้มีความรู้ความเข้าใจ และได้รับการฝึกฝนในเรื่องดังกล่าวเป็นอย่างดี

1.2 ควรจัดฝึกอบรมในรูปของการประชุม เชิงปฏิบัติการ (Workshop)

ให้กับอาจารย์ อาจารย์นิเทศก์ และครูประจำการซึ่งทำหน้าที่เป็นครูที่เลี้ยง ในด้านพฤติกรรม การตั้งคำถามทางวาจา เพื่อให้ทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้องได้เข้าใจในเรื่องดังกล่าว และสามารถนำไปปรับปรุงการสอน และการนิเทศการสอนภาษาอังกฤษให้ได้ผลดียิ่งขึ้น

2. ข้อเสนอแนะสำหรับอาจารย์ผู้สอน

2.1 ควรนำเสนอรูปแบบพฤติกรรม การตั้งคำถามทางวาจา ในการใช้

คำถามประเภทต่าง ๆ โดยเฉพาะอย่างยิ่งคำถามที่ต้องใช้ความคิด และทักษะการใช้คำถาม ที่ควรปฏิบัติ ให้นักศึกษาได้เห็นแบบอย่าง ที่ถูกต้อง ในขณะที่ปฏิบัติงานสอน พร้อมกับเน้นการฝึกฝน ในเรื่องดังกล่าวให้แก่นักศึกษาด้วย

2.2 ควรมีการวิเคราะห์พฤติกรรม การตั้งคำถามทางวาจาของนักศึกษา

ฝึกสอน ในระหว่างการนิเทศการสอน พร้อมกับให้คำแนะนำแนวทางปฏิบัติที่ถูกต้อง

3. ข้อเสนอแนะสำหรับนักศึกษาฝึกสอน

3.1 ควรศึกษาหาความรู้เพิ่มเติม เกี่ยวกับพฤติกรรม การตั้งคำถามทางวาจา

โดยเฉพาะอย่างยิ่งการใช้คำถามระดับสูง และทักษะการใช้คำถามที่ควรปฏิบัติ เพื่อให้การเรียน การสอนมีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น

3.2 ควรศึกษาและดัดแปลงคำถามท้ายบท เรียน ให้ครอบคลุมลักษณะคำถามหลายๆ

ประเภทก่อนที่จะนำไปใช้ถามนักเรียน นอกเหนือจากคำถามประเภทความจำ

4. ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยครั้งต่อไป

4.1 ควรทำการศึกษาในเรื่องเดียวกันระหว่างครูประจำการกับนักศึกษาฝึกสอน

ในการสอนวิชาภาษาอังกฤษในระดับชั้นเดียวกัน

4.2 ควรทำการศึกษาเพิ่มเติมในเรื่องพฤติกรรมที่ไม่แสดงออกด้วยวาจาที่

ใช้ประกอบการถาม

4.3 ควรทำการวิเคราะห์คำถามที่ปรากฏในแบบ เรียนวิชาภาษาอังกฤษ และ

คู่มือครู ในระดับมัธยมศึกษาตอนต้น ในด้านปริมาณและคุณภาพ